

Euroopan unionin
neuvosto

Luxemburg, 16. huhtikuuta 2018
(OR. en)

7956/18

MAMA 59
CFSP/PESC 341
RELEX 318
SY 4

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä: Neuvoston pääsihteeristö

Päivämäärä: 16. huhtikuuta 2018

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Ed. asiak. nro: 7941/18 MAMA 58 CFSP/PESC 339 RELEX 316 SY 3

Asia: Neuvoston päätelmät Syyriasta

– Neuvoston päätelmät (16. huhtikuuta 2018)

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston 3613. istunnossaan 16. huhtikuuta 2018 hyväksymät Syyriaa koskevat päätelmät.

EHDOTUS NEUVOSTON PÄÄTELMIKSI SYYRIASTA

1. Syyrian konflikti jatkuu jo kahdeksatta vuotta ja sen myötä laajamittainen väkivalta, alituiset kansainvälisen oikeuden brutaalit loukkaukset kuten ihmisoikeuksien ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkaukset, joihin kaikki osapuolet ovat syyllistyneet, sekä Syyrian hallinnon ja Daeshin toistuva kemiallisten aseiden käyttö. Syyrian hallitus kantaa suunnattoman vastuun maan väestön katastrofaalisesta humanitaarisesta tilanteesta ja kärsimyksistä. Tuomitsemme jyrkästi Syyrian hallinnon jatkuvan ja toistuvan kemiallisten aseiden käytön, myös viimeisimmän Doumaan tehdyn iskun, joka loukkaa vakavasti kansainvälistä oikeutta ja ihmisarvoa. Neuvosto ymmärtää, että Yhdysvaltain, Ranskan ja Yhdistyneen kuningaskunnan Syyrian kemiallisten aseiden laitoksiin kohdentamat ilma-iskut olivat erityistoimenpiteitä, joiden ainoana tavoitteena oli estää Syyrian hallintoa käyttämästä vastaisuudessa kemiallisia aseita ja kemiallisia aineita omien kansalaistensa surmaamiseen. Neuvosto tukee kaikkia toimia kemiallisten aseiden käytön estämiseksi. Tämä on EU:n puolesta OPCW:ssä esitetty kanta.
2. Neuvosto palauttaa mieleen tästä aiheesta aiemmin ja erityisesti 4. huhtikuuta 2017 annetut neuvoston päätelmät ja pitää voimassa Syyriaa koskevan EU:n strategian tavoitteet.

3. Korostamme, että nykytilannetta olisi hyödynnettävä sen prosessin elvyttämiseksi, jolla Syyrian konfliktiin pyritään löytämään poliittinen ratkaisu. Euroopan unioni toistaa, että Syyrian konfliktia ei voida ratkaista sotilaallisesti. Siitä huolimatta Syyrian hallinto on viime vuodesta lähtien tehostanut sotilasoperaatioitaan siviiliuhreista piittaamatta liittolaistensa Venäjän ja Iranin tukemana. EU tuomitsee äärimmäisen jyrkästi kaikki siviiliväestöön ja siviili-infrastruktuuriin, sairaaloihin ja kouluihin tahallisesti tai summittaisesti kohdistetut hyökkäykset. Humanitaarisen avun toimitusten jatkuva, harkittu epääminen ja estäminen niitä tarvitsevilta loukkaa räikeästi kansainvälisiä humanitaarisia periaatteita, ja sen on loputtava. EU tuomitsee Venäjän tukeman Syyrian hallinnon hyökkäyksen, joka on aiheuttanut tuhoa Itä-Ghoutassa, ja kehottaa lopettamaan ilmaiskut välittömästi varsinkin Idlibissä ja Syyrian eteläosissa. EU vetoaa konfliktin kaikkiin osapuoliin ja erityisesti Syyrian hallintoon ja sen liittolaisiin, jotta ne panisivat täytäntöön tulitauon humanitaarisen avun perillepääsyn ja potilasevakuointien varmistamiseksi, mistä on yksimielinen päätös YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 2401. Poliittisen ratkaisun mahdollisuudet loittonevat tässä tilanteessa yhä kauemmas. Tilannetta on pahentanut entisestään myös Turkin sotilasoperaatio Syyrian luoteisosassa. Sen vuoksi merkittävä osa paikallisväestöä on joutunut siirtymään seudulta, ja se on vakava lisähuolenaihe. EU tuomitsee niin kutsuttujen de-eskalaatioalueiden toistuvat loukkaukset ja kehottaa Venäjää, Irania ja Turkia Astanan prosessin takaajina huolehtimaan siitä, että vihamielisyydet lopetetaan ja humanitaarinen apu pääsee jatkuvasti esteittä ja turvallisesti perille kaikkialla Syyriassa, ja täyttämään sitoumuksensa koko Syyrian kattavan tulitauon aikaansaamiseksi ja piiritysten lopettamiseksi. EU ilmaisee vakavan huolensa tiedoista, jotka koskevat yhteiskunta- ja väestökehityksen ohjailua kaikkialla Syyriassa.

4. Sotilaallisen vastakkainasettelun kärjistyminen tämän vuoden alusta alkaen on entisestään pahentanut jo valmiiksi synkkää humanitaarista tilannetta Syyriassa. Varsinkin Itä-Ghoutan ja Idlibin tilanne on huonontunut merkittävästi. Kipeästi suojelua tarvitsevia avuntarvitsijoita on 13,1 miljoonaa, maan sisäisesti siirtymään joutuneita 6,1 miljoonaa, ja lähes 3 miljoonaa henkeä on loukussa saarretuilla, vaikeapääsyisillä alueilla. Siviiliväestön suojelu on oikeudellinen ja moraalinen velvollisuus, joka edellyttää kiireellisiä toimenpiteitä. Myös räjähteiden aiheuttama kontaminaatio on vakava huolenaihe. EU on edelleen sitoutunut ihmishenkien pelastamiseen ja kärsimysten lievittämiseen huolehtimalla haavoittuvimmassa asemassa olevien henkilöiden tarpeista koko maassa. Kiireellisimpiä tehtäviä ovat siviiliväestön suojelu, josta Syyrian hallinnolla on päävastuu, sekä avun oikea-aikaisen ja humanitaaristen periaatteiden mukaisen perillepääsyn varmistaminen. Tässä yhteydessä EU arvostelee konfliktin osapuolia voimakkaasti siitä, että ne itsepintaisesti estävät ja epäävät humanitaarisen avun toimittamisen sitä tarvitseville, kiireelliset potilasevakuoinnit mukaan luettuina, ja Syyrian hallintoa siitä, että humanitaarisista kuljetuksista häviää jatkuvasti lääkintätarvikkeita. Tämän on loputtava. EU vaatii konfliktin kaikkia osapuolia ja erityisesti Syyrian hallintoa takaamaan esteettömän, vapaan, turvallisen ja jatkuvan pääsyn avuntarvitsijoiden luo koko maassa alueesta riippumatta kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisesti. EU on tyytyväinen joulukuussa 2017 hyväksyttyyn YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaan 2393, joka sallii rajatylittävän avun ja tarjoaa näin selviämismahdollisuuden miljoonille hädänalaisille syyrialaisille, ja tekee kaikkensa humanitaarisen avun toimittamiseksi kaikille hädänalaisille kaikkialla Syyriassa suorimpia reittejä pitkin. EU tuomitsee piiritetyillä asuinalueilla olevien siviilien nälkään näännyttämisen sodankäynnin menetelmänä sekä väestön pakkosiirrot. Näitä molempia voidaan pitää sotarikoksina tai rikoksina ihmisyyttä vastaan. EU jatkaa intensiivistä humanitaarista diplomatiaa, muun muassa Bryssel II -konferenssissa, tutkiakseen kaikkia vaihtoehtoja parantaa avun saantia ja suojelua sekä edistääkseen humanitaarisia periaatteita avun toimittamisessa. EU ilmaisee myös syvän huolensa humanitaarisen tilanteen huonontumisesta Turkin sotilasoperaation jälkeen Syyrian luoteisosassa, erityisesti Afrinin alueella, ja korostaa, että humanitaarisille järjestöille on taattava kiireellisesti turvallinen, esteetön ja välitön pääsy alueelle. Tällä alueella ja koko maassa on luotava pikaisesti edellytykset maan sisäisesti siirtymään joutuneiden turvallista, vapaaehtoista ja ihmisarvoista paluuta varten.

5. EU toistaa, että konfliktin kestävä ratkaisu edellyttää siirtymistä aidosti poliittiseen järjestelmään YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2254 ja osapuolten YK:n johtaman Geneven prosessin puitteissa vuonna 2012 neuvotteleman Geneven julkilausuman mukaisesti. EU on yhä sitoutunut Syyrian valtion yhtenäisyyteen, suvereniteettiin ja alueelliseen koskemattomuuteen. Tässä yhteydessä EU kiittää YK:n Syyrian erityislähettilästä Staffan de Misturaa, joka on työskennellyt väsymättä helpottaakseen kaikkien asiaankuuluvien YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien täytäntöönpanoa. Syyrian johtaman perustuslaillisen komitean toiminnan aloittamista YK:n johdolla Genevessä olisi nyt pidettävä ensisijaisena tavoitteena, ja sen jälkeen olisi toteutettava pikaisesti lisätoimia neuvotellun poliittisen siirtymäprosessin mahdollistamiseksi. EU pitää valitettavana Syyrian hallituksen estelystrategiaa YK:n johdolla käytävissä neuvotteluissa ja pyytää Syyrian liittolaisia varmistamaan, että Syyrian hallinto osallistuu täysimittaisesti tähän YK:n turvallisuusneuvoston johtamaan prosessiin. Euroopan unioni pyrkii kaikin keinoin tukemaan rauhanomaista ratkaisua Syyrian konfliktiin. EU:n perimmäisen tavoitteena on Syyrian pysyvä rauha.
6. EU tukee edelleen Syyrian poliittisen opposition rakentavaa osallistumista Geneven poliittiseen prosessiin ja sen työtä kansalaisyhteiskunnan kanssa. EU tukee naisten täysivaltaista ja tehokasta osallistumista poliittiseen prosessiin ja on tyytyväinen opposition työhön tämän tavoitteen edistämisessä. EU kiittää Syyrian neuvotteluvaltuuskuntaa, joka on opposition yhdistynyt ja osallistava valtuuskunta YK:n johdolla käytävissä neuvotteluissa, sen työstä ja sitoutumisesta konfliktin ratkaisemiseen neuvottelemalla.
7. Syyrian tulevaisuuden on perustuttava rauhaan, demokratiaan, kansalaisten tasa-arvoon ja oikeusvaltioperiaatteeseen. Euroopan unioni jatkaa niiden edistämistä päättäväisesti ja johdonmukaisesti Syyrian kansan hyväksi. EU jatkaa toimia Syyrian kansalaisyhteiskunnan kanssa, sillä kyseinen sidosryhmä on olennaisen tärkeä osallistavassa prosessissa demokratian ja ihmisoikeuksien vahvistamiseksi Syyrian rauhan ja vakauden tukemisessa.

8. EU tukee edelleen Daeshin vastaista maailmanlaajuista liittoutumaa ja toistaa, että vain YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2254 ja vuoden 2012 Geneven julkilausuman mukainen aito poliittinen ratkaisu, jolla puututaan väkivaltaisten ääriliikkeiden ja terrorismin perimmäisiin syihin, johtaa niiden pysyvään häviämiseen Syyriasta ja sen lähialueilta. EU korostaa, että Syyrian kaikkien toimijoiden on keskityttävä Daeshin vastaiseen taisteluun, joka ei vielä ole ohi. Kyseisen terroristijärjestön uuden nousun estäminen on edelleen yksi ensisijaisia tavoitteita. EU osallistuu maailmanlaajuisen liittoutuman Daeshilta Syyrian koillisosassa vapauttamien alueiden vakauttamispyrkimyksiin edistääkseen Daeshin lopullista kukistamista. Osallistava, riippumaton ja edustava paikallishallinto on tärkeä tekijä kattavampien, kestävien ja osallistavien EU:n vakautuspyrkimysten käynnistämiseksi.
9. EU kehottaa kaikkia osapuolia YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2268 nojalla vapauttamaan kaikki kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vastaisesti pidätetyt henkilöt ja poliittiset vangit, joita pidetään vangittuina enimmäkseen Syyrian hallinnon vankiloissa ja säilöönottotiloissa. Se kehottaa antamaan tietoja tahdonvastaisista katoamistapauksista. Riippumattomille tarkkailijoille olisi annettava pääsy kaikkiin säilöönottolaitoksiin. EU antaa täyden tukensa YK:n pyrkimyksille perustaa sihteeristö tämän kysymyksen ratkaisemiseksi osana Geneven prosessia.

10. Aitoa kansallista sovintoa helpottava oikeudenmukaiseen menettelyyn perustuva vastuuvellvollisuus ja siirtymävaiheen oikeusjärjestelyt ovat Syyrian pysyvän rauhan ennakkoehto. Neuvosto korostaa vastuuseen saattamisen tarvetta, ja EU toimii jatkossakin vastuuseen saattamista koskevien toimien eturintamassa pyrkien tinkimättömästi toteuttamaan vastuuvellvollisuuden Syyrian konfliktissa tehdyistä julmuuksista. Kaikkia niitä, jotka ovat vastuussa kansainvälisen oikeuden ja erityisesti kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja ihmisoikeuslainsäädännön loukkauksista, joista osa voi olla sotarikoksia tai rikoksia ihmisyyttä vastaan, on pidettävä vastuullisina, mukaan lukien uskonnollisiin, etnisiin ja muihin ryhmiin ja vähemmistöihin kohdistettujen rikosten tekijät. Rankaisemattomuutta tällaisista rikoksista ei voida hyväksyä, joten EU tukee edelleen ihmisoikeusloukkauksien dokumentointia ja näytön keräämistä tulevia oikeustoimia varten. Tältä osin EU tukee Syyrian tutkintalautakunnan ja kansainvälisen, puolueettoman ja riippumattoman mekanismin tärkeää tehtävää ja korostaa, että niiden kanssa tehtävää yhteistyötä on lisättävä ja niille on järjestettävä riittävä rahoitus, jotta ne voivat jatkaa ratkaisevaa työtään vastuuseen saattamisen varmistamiseksi Syyriassa. EU toistaa vaatimuksensa Syyrian tilanteen saattamisesta Kansainvälinen rikostuomioistuimen käsiteltäväksi. Kun kansainvälisen oikeuden keinot eivät riitä, syytteenpano sotarikoksista mahdollisuuksien mukaan kansallisessa oikeudessa edistää merkittävästi oikeuden turvaamista. EU ja sen jäsenvaltiot ovat täysin sitoutuneet estämään rankaisemattomuutta ja pyrkivät tutkimaan mahdollisuuksia yhtenäisiin toimiin oikeuden toteutumiseksi Syyrian konfliktissa tehtyjen kansainvälisen oikeuden loukkauksien osalta. EU harkitsee edelleen uusia Syyriaan kohdistettavia rajoittavia toimenpiteitä niin kauan kuin sortotoimet jatkuvat.

11. EU toistaa tuomitsevana jyrkästi Syyrian hallinnon ja Daeshin kemiallisten aseiden toistuvan käytön, jonka OPCW:n ja YK:n yhteinen tutkintamekanismi ovat vahvistaneet ja josta Syyrian tutkintalautakunta on raportoinut. EU on huolestunut myös jatkuvasti saatavista tiedoista, joiden mukaan Syyrian hallinto on viime kuukausien aikana käyttänyt kemiallisia aseita Itä-Ghoutassa ja muilla Syyrian alueilla, mukaan lukien viimeisimmät tiedot tuhoisasta kemiallisilla aseilla tehdystä iskusta Doumassa. EU korostaa olevansa erittäin huolissaan kemiallisten aseiden kieltopöytäkirjan ja kemiallisten aseiden käytön yleismaailmallisen kiellon rikkomuksista Syyriassa. EU antaa täyden tukensa jatkuvalle työlle, jota OPCW:n tiedonkeruuvaltuuskunta tekee kemiallisten aseiden käytöstä saatujen raporttien tarkastelemiseksi ja OPCW:n ilmoitusten arviointiryhmä puolestaan Syyrian ilmoituksissa olevien puutteiden ja epäjohtamismukaisuuksien tutkimiseksi, kunnes osoitetaan, että Syyrian kemiallisten aseiden ohjelma on peruuttamattomasti lopetettu. EU määräsi heinäkuussa 2017 ja maaliskuussa 2018 uusia rajoittavia toimenpiteitä, joita sovelletaan korkeassa asemassa oleviin syyrialaisiin virkamiehiin ja tutkijoihin, jotka olivat osallistuneet kemiallisten aseiden kehittämiseen ja käyttöön, ja se on valmis harkitsemaan jatkossa lisätoimenpiteiden määräämistä. Tältä osin EU kannustaa YK:n turvallisuusneuvostoa perustamaan nopeasti uudelleen riippumattoman mekanismin sen varmistamiseksi, että kemiallisilla aseilla tehtyihin iskuihin syyllistyneet saatetaan vastuuseen. EU pitää valitettavana, että Venäjä käytti marraskuussa 2017 veto-oikeuttaan OPCW:n ja YK:n yhteisen tutkintamekanismin toimeksiannon uusimista vastaan. EU vetoaa kaikkiin maihin, jotta ne käyttäisivät vaikutusvaltaansa kemiallisten aseiden käytön estämiseksi vastaisuudessa, ja tukee kansainvälistä kumppanuutta kemiallisten aseiden käytöstä rankaisemattomuutta vastaan.

12. EU antaa edelleen tukensa Syyrian väestön selviytymiskyvyn kehittämiseksi Syyriaa koskevan EU:n strategian mukaisesti. EU:n toimilla vastataan tarpeisiin, jotka koskevat henkilöasiakirjojen sekä asumista koskevien ja omaisuus oikeuksien turvallista ja tasapuolista saatavuutta, jotta varmistetaan syyrialaisille heidän oikeuksiensa säilyminen ja siirtymään joutuneille perusedellytykset palata kotiin ihmisarvoisella tavalla, turvallisesti ja vapaaehtoisesti, kun olosuhteet sen sallivat. EU jatkaa selviytymiskykyä kehittävän tuen antamista tarjoamalla koulutusta, luomalla työpaikkoja ja tukemalla paikallisia siviilihallinnon rakenteita opposition hallinnassa olevilla alueilla, muun muassa tekemällä yhteistyötä Syyrian väliaikaishallinnon kanssa, ja pyrkii siihen, ettei valtionhallinto romahtaisi. EU pyrkii lisäämään apua yhdistäen rajatylittävän avun Syyrian sisäiseen tukeen ja antamaan apua osana laajempaa kokonaisuutta, jolla vastataan väestön tarpeisiin kaikkialla Syyriassa väkivaltaisten ääriliikkeiden ja ahdasmielisyyden ehkäisemiseksi ja paikallisen selviytymiskyvyn vahvistamiseksi. EU:n avun on hyödytettävä Syyrian väestöä ja sillä on vältettävä sellaisen hyödyn tuottamista Syyrian hallinnolle, jolla sen kansalliselle tai paikalliselle hallinnolle saataisiin oikeutus. EU ei osallistu missään Syyrian osissa sellaisiin varhaista jälleenrakennusapua tai vakauttamista koskeviin toimiin, jotka voisivat tukea yhteiskunta- ja väestökehityksen ohjailua.
13. EU toistaa olevansa valmis avustamaan Syyrian jälleenrakentamisessa vasta, kun konfliktin syyrialaisien osapuolten YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2254 (2015) ja vuoden 2012 Geneven julkilausuman perusteella neuvotteleva kokonaisvaltainen, aito ja osallistava poliittinen siirtymä on saatu tukevasti käyntiin. EU tukee edelleen aktiivisesti YK:ta sen koordinoimissa sopimuksenteon jälkeistä siviilialan vakauttamissuunnittelua ja työskentelee jatkossakin kansainvälisten rahoituslaitosten ja muiden avunantajien kanssa. Konfliktia lietsoneiden toimijoiden olisi myös otettava erityinen vastuu jälleenrakennuksen kustannuksista.

14. EU on tietoinen Syyrian konfliktin vaikutuksista naapurivaltioihin, jotka ovat osoittaneet sitoutuneisuutensa ja joustavuutensa salliessaan miljoonien syyrialaispakolaisten oleskelun alueellaan viime vuosien aikana, ja vahvistaa olevansa sitoutunut antamaan niille tukea. Neuvosto on tyytyväinen tuloksiin, jotka on saavutettu EU:n ja sen jäsenvaltioiden muun muassa EU:n Syyria-erityisrahastosta antamalla avulla, sekä edistymiseen EU:n ja Jordanian sekä EU:n ja Libanonin välisten sopimusten täytäntöönpanossa. Sopimuksilla pyritään vastamaan syyrialaispakolaisten ja heidät vastaanottaneiden yhteisöjen olennaisiin tarpeisiin. EU panee merkille, että syyrialaisien pakolaisten palauttamiselle kotimaahansa ei toistaiseksi ole YK:n pakolaisjärjestön edellyttämiä olosuhteita. Vastaanottajamaiden tilanne pysyy kriittisenä, ja on selvää, että toimia näiden maiden auttamiseksi on jatkettava, jotta ne selviävät pakolaiskriisiin liittyvistä haasteista, myös palestiinalaispakolaisten tarpeiden suhteen.

15. Neuvosto odottaa kiinnostuneena 24.–25. huhtikuuta 2018 pidettävää Brysselin toista "Supporting the Future of Syria and the Region" -konferenssia, jonka puheenjohtajina toimivat Euroopan unioni ja Yhdistyneet kansakunnat. Se on jatkoa huhtikuussa 2017 pidetylle Brysselin konferenssille, helmikuussa 2016 pidetylle Lontoon konferenssille, Kuwaitissa vuosina 2013–2015 järjestetyille rahoittajien konferensseille sekä Berliinissä ja Helsingissä vuosina 2014 ja 2017 pidetyille konferensseille. Konferenssin päätavoitteena on pitää yllä Syyrian konfliktiin kohdistuva kansainvälisen yhteisön huomio ja lisätä tukea siitä kärsiville väestöryhmille. Konferenssilla on kolme erityistavoitetta: Se viestittää jatkuvasta laajasta kansainvälisestä tuesta YK:n johtamille toimille, joilla pyritään löytämään konfliktiin pikaisesti poliittinen ratkaisu asiaa koskevien YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien, kuten päätöslauselman 2254, ja Geneven julkilausuman mukaisesti. Se pyrkii vastaamaan Syyrian pahenevaan humanitaariseen tilanteeseen ja vahvistaa jälleen EU:n ja kansainvälisen yhteisön jatkuvan vahvan tuen naapurimaille, jotka ovat ottaneet vastaan yli 5,6 miljoonaa syyrialaista pakolaista. Konferenssi tekee myös tilannearvion Syyriaa ja lähialuetta koskevien, Bryssel I -konferenssissa vuosi sitten tehtyjen kansainvälisten sitoumusten täytäntöönpanosta ja pyrkii saamaan uusia rahoitussitoumuksia Syyrian ja lähialueen kasvavia tarpeita varten. EU ja sen jäsenvaltiot ovat päärahoittajina Syyrian kriisin haitallisimpien vaikutusten lieventämisessä. Vuodesta 2011 lähtien ne ovat antaneet apua yli 10,6 miljardin euron edestä ja niiden osuus Bryssel I -konferenssissa luvatuista 5,6 miljardista eurosta on kaksi kolmasosaa. Bryssel II -konferenssissa ne antavat jälleen merkittävän rahoitussitoumuksen ja rohkaisevat näin kansainvälistä yhteisöä taakan jakamiseen erityisesti lisäsitoumuksilla YK:n humanitaarisen avun suunnitelman kautta.